

#missionzeromaastricht



Klimaatbegroting 2020

Oktober 2019



Gemeente Maastricht

Samenvatting

In het nieuwe coalitieakkoord 2018-2022 ‘Maastricht, onbegrensd en ontspannen’ is de ambitie vastgelegd om een brede duurzaamheidsagenda vorm te geven waarmee we bouwen aan een gezonde stad. In de Klimaatbegroting 2018-2022 worden de strategische stappen op weg naar 2050 beschreven en ligt de focus op het uitvoeringsplan voor de achterevolgende jaren. In dit document wordt ingezoomd op de Klimaatbegroting 2020. Als allereerste stap in deze coalitieperiode is de Klimaatbegroting 2018-2022 vastgesteld.

Doelen

Het einddoel is een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2030 (gemeentelijke doelstelling) en een klimaatneutrale gemeente in 2050 (Rijksdoelstelling) met onderweg verschillende mijlpalen die gerealiseerd moeten worden. Aangestuurd door landelijke doelen en wetgeving wordt gewerkt aan grote transitieprocessen: een aardgasvrije gemeente, Warmtenet Centrum en een Regionale Energie Strategie (RES) samen met alle Zuid-Limburgse gemeenten.

Het Rijk werkt meer en meer met sturende doelstellingen en vraagt van gemeenten om de komende twee jaar grootschalige strategieën gereed te hebben. Met andere woorden: een regierol. Strategisch worden grote processen in 2019 en 2020 voorbereid. In regionaal verband (Zuid-Limburg) wordt een Regionale Energie Strategie ontwikkeld die in 2020 in concept gereed is. De ambities en doelstellingen voor de warmtetransitie zijn helder geformuleerd door het Rijk. Voor de RES gaan we samen met de regionale partners op weg en hebben we vanuit het Rijk de taakstelling dat we aan de slag moeten, maar het aanbod dat we ontwikkelen wordt gewogen in relatie tot het aanbod vanuit het hele land. Ook wordt gewerkt aan een Warmtevisie die eveneens in 2020 gereed is. De gemeenteraad krijgt de komende jaren keuzes voorgelegd ten aanzien van de kaders en beleidsmatige beslissingen.

Middelen en methodieken

De energiesector heeft voor verduurzaming en de energietransitie veel oplossingen beschikbaar. Deze innovatie gaat steeds sneller en verder. Echter, deze genoemde oplossingen zijn vooral technisch van aard. Met technische oplossingen alleen wordt de transitie niet gerealiseerd. Het meekrijgen van mensen en bedrijven of een gedragsverandering teweegbrengen is de allergrootste uitdaging. Energietransitie gaat over samenwerken. Ook sociale, niet-technologische innovaties zijn belangrijk. Bedrijven, maatschappelijke organisaties, particulieren en de verschillende overheden moeten dit samen vormgeven en uitvoeren. Energietransitie gaat daarmee ook over nieuwe rollen van de overheid: tussen overheden onderling en tussen de samenwerking met organisaties, bedrijven en particulieren. Langdurige inspanningen en *commitment* van alle partijen in de stad en van de gemeente zelf zijn noodzakelijk om het einddoel te realiseren: een klimaatneutrale samenleving. Maastricht heeft daarvoor de MEA-aanpak ontwikkeld, die stuurt op praktische zichtbaarheid, acties, het verbinden van mensen. In het MEA-programma vervult de gemeente verschillende rollen: faciliteren, stimuleren, regisseren; de MEA aanpak is een bottom-up aanpak. Ook wordt door de gemeenten en via particulier initiatief al gewerkt aan projecten waar grootschalig energie wordt opgewekt binnen onze gemeentegrenzen: zonneweides Lanakerveld en Belvédèreberg, Waterkrachtcentrale Bosscherveld en Borgharen.

Het Rijk stuurt via het landelijk Coalitieprogramma en het Klimaatakkoord meer en meer op vastgestelde doelstellingen en data waarop inspanningen gebaseerd moeten zijn. Naast de MEA-aanpak, die nadrukkelijk bottom-up is, wordt hiermee een top-down proces ingezet. Dit wordt vormgegeven met de Regionale Energie Strategie (RES) en de visie en het programma voor de warmtetransitie. Ook hier geldt: er is geen blauwdruk voor de samenleving en de stad; keuzes ontstaan de komende tijd. De raad heeft voor de Klimaatbegroting voor de jaren 2019 tot en met 2022 een jaarlijks budget van 1 miljoen (totaal 4 miljoen) en een investeringsbudget van 1.1 miljoen euro toegekend.

Uitvoeringsprogramma MEA

Acties, coalitievorming, het organiseren van betrokkenheid en een communicatie- en leerlijn: dat zijn de kernwoorden van het Uitvoeringsprogramma MEA. Via zes actielijnen, zijnde gebiedsontwikkeling, elektrische mobiliteit, gebouwde omgeving, industrie, gemeentelijke organisatie en MKB, wordt actief aan de weg getimmerd. De MEA aanpak wilt graag voorbeelden laten zien, inspiratie bieden, ondersteunen en ontzorgen. Het MEA-programma is vaak heel praktisch en tastbaar van karakter. Inmiddels is een service- en dienstenpakket voor verschillende doelgroepen ontwikkeld (zie ook bijlage 4) dat in 2020 verder doorgroeit. Verder werkt de gemeentelijke organisatie ook in 2020 stevig aan de doelstelling Klimaatneutraal 2030 en daarmee aan haar voorbeeldfunctie. De actielijn MEA industrie wordt doorontwikkeld (van 18 naar uiteindelijk 100 bedrijven); in 2020 wordt de actielijn elektrische mobiliteit groter, wordt gewerkt aan aardgasvrije gebiedsontwikkeling en wordt binnen het MKB een service- en dienstenpakket aangeboden. Inmiddels heeft het Rijk via wetgeving een aantal stevige doelen voor de toekomst geformuleerd en die worden in deze paragraaf weergegeven. Ook wordt in deze paragraaf verwezen naar doelstellingen uit het gemeentelijk coalitie akkoord. In bijlage 3 worden vervolgens de resultaten van 2019 gepresenteerd.

Impactanalyses

De Regionale Energie Strategie, de Transitievisie Warmte, de buurtgerichte aanpak, verduurzaming van de gemeentelijke organisatie: ze hebben allemaal één ding gemeen. Onderzoek, vaak wetenschappelijk, is nodig als basis voor het te ontwikkelen beleid. In het onderdeel impactanalyses wordt de voortgang hiervan beschreven. In 2019 is een flink aantal onderzoeken gestart. In 2020 bouwen we op deze basis verder en vindt ook onderzoek naar buurtgerichte pilots plaats.

Monitoring

2systeem moet worden toegepast. Transparantie en voortgang kunnen volgen is belangrijk. Het nieuwe college heeft de opdracht om een aantal indicatoren voor de duurzame en bereikbare stad te ontwikkelen, onder meer gericht op:

- CO₂ -voetafdruk van de stad;
- verhouding duurzame energie in relatie tot het totale energieverbruik.

Inmiddels werkt het Rijk met de Klimaatmonitor en in bijlage 1 worden de meest recente cijfers gepresenteerd. De Klimaatmonitor biedt een totaaloverzicht van CO₂-uitstoot, energieverbruik en hernieuwbare energie. Naast deze grootschalige monitor worden prestatie-indicatoren geïntroduceerd waarmee de raad via kengetallen de voortgang nauwgezet kan volgen.

Inleiding

Geachte raadsleden,

Voor- en tegenstanders zullen het erover eens zijn: klimaat en energietransitie staan prominent op de publieke agenda in Nederland. Dit jaar is een Nationaal Klimaatakkoord gepresenteerd, coalitieafspraken bij veel gemeenten zijn 'groener' dan ooit en 'van het gas af' is inmiddels een ingeburgerde term. Ook in Maastricht zijn we volop met dit onderwerp bezig. In het coalitieakkoord '*Maastricht, onbegrensd en ontspannen*' laat de coalitie zien dat ze hier actief aan wil werken. Maastricht staat daarbij niet afwachtend aan de zijlijn, maar neemt zelf het initiatief om de energietransitie voor onze stad vorm te geven. De opgave is een van de grootste bepalende opgaven in het sociale en fysieke domein voor de komende decennia. Een overheid kan dit niet alleen doen. De energietransitie is niet realiseerbaar zonder inzet van alle overheidslagen, bedrijven, organisaties en particulieren. De transitie is ook niet realiseerbaar zonder investeringen en creatieve financiële modellen op al deze niveaus.

De gemeente heeft in de transitie verschillende rollen en is samen met andere partijen in de samenleving aan zet. Energietransitie brengt ook alternatieve vormen van energie met zich mee. Dit betekent iets voor het fysieke domein en de openbare ruimte. Waar voorheen onze energievoorziening zich uit het zicht en ondergronds begaf, is deze nu dikwijls bovengronds en zeer zichtbaar. Dit leidt soms tot weerstand. Aan ons de taak om mensen te betrekken in de totstandkoming van dit soort beslissingen en uit te leggen waarom we dit doen.

Nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, de industrie, bewoners en nauwe samenwerking in de regio is nodig om de doelstellingen te behalen. Maastricht heeft hierin het afgelopen jaar stappen gezet en in 2020 wordt hard gewerkt om de ambities verder vorm te geven. Meer en meer bedrijven en bewoners zetten een kleine of een grote stap in verduurzaming. Dit zien we aan het stijgend aantal Maastrichtse Energieakkoorden en de groeiende vraag naar energieadviezen. De gemeente zelf geeft hierbij het goede voorbeeld. De daken van veel gemeentelijke gebouwen, zoals het Mosae Forum en Stadsbeheer, liggen vol met zonnepanelen. Het gemeentelijk wagenpark is bijna volledig elektrisch en ambtenaren worden zo veel mogelijk gestimuleerd de fiets te gebruiken. In regionaal verband (Zuid-Limburg) wordt een Regionale Energie Strategie ontwikkeld die in 2020 in concept gereed is. Voor de gemeente wordt een Warmtevisie ontwikkeld die eveneens in 2020 gereed is. De gemeenteraad zal de komende jaren keuzes voorgelegd krijgen ten aanzien van de kaders en beleidsmatige beslissingen.

Voor u ligt alweer de derde Klimaatbegroting van de gemeente Maastricht. Eind 2018 stelde de raad de kaderstellende meerjaren-Klimaatbegroting 2018-2022 vast. De raad heeft voor de Klimaatbegroting voor de jaren 2019 tot en met 2022 een jaarlijks budget van 1 miljoen (totaal 4 miljoen) en een investeringsbudget van 1.1 miljoen euro toegekend. In 2019 zijn de eerste concrete resultaten van onze inspanningen zichtbaar. In deze Klimaatbegroting vindt u een eerste evaluatie van 2019 en de planning voor 2020. Praktisch is het aannemelijk om volgend jaar daadwerkelijk de jaarschijf te volgen voor de Klimaatbegroting en uiteraard wel via de planning & control cyclus verantwoording af te leggen.

In deze Klimaatbegroting vindt u bovendien een infographic. Hierop is kort en bondig aangegeven welke concrete doelen zijn behaald en welke stappen nog gezet worden. We zijn als college tevreden met de voortgang. Een lange weg is nog te gaan, maar we zijn onderweg.

Hoogachtend, college van B & W Maastricht.



**#MISSIONZERO
MAASTRICHT**

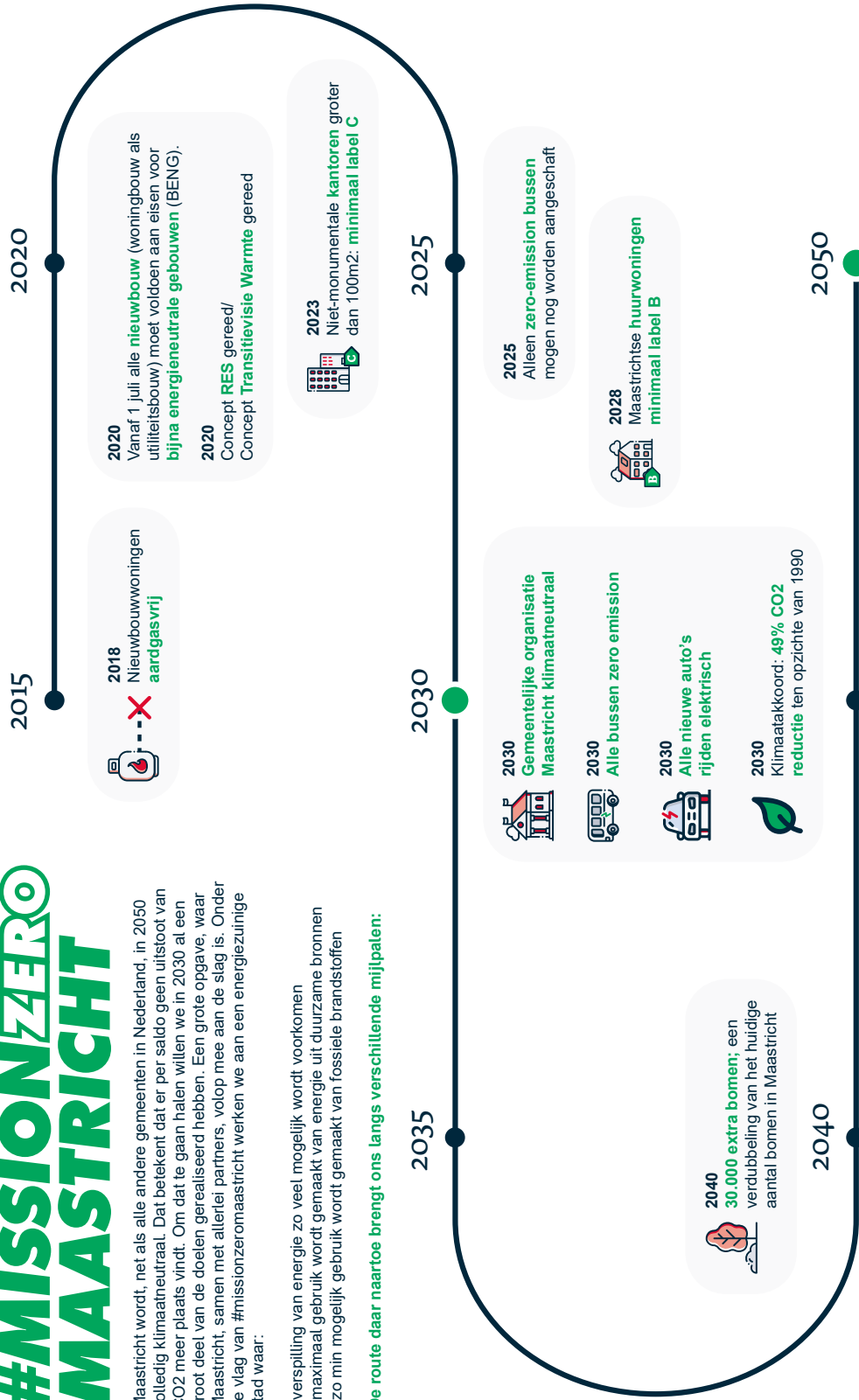


#MISSIONZERO MAASTRICHT

Maastricht wordt, net als alle andere gemeenten in Nederland, in 2050 volledig klimaatneutraal. Dat betekent dat er per saldo geen uitstoot van CO₂ meer plaats vindt. Om dat te gaan halen willen we in 2030 al een groot deel van de doelen gerealiseerd hebben. Een grote opgave, waar Maastricht, samen met allerlei partners, volop mee aan de slag is. Onder de vlag van #missionzermaastricht werken we aan een energiezuinige stad waar:

- verspilling van energie zo veel mogelijk wordt voorkomen
- maximaal gebruik wordt gemaakt van energie uit duurzame bronnen
- zo min mogelijk gebruik wordt gemaakt van fossiele brandstoffen

De route daar naartoe brengt ons langs verschillende mijlpalen:



Maastricht Klimaatneutrale stad!

Over de energietransitie

Kenmerkend voor de transitie is dat deze verschillende fases kent en het een meerjarig, decennialang proces is voordat een systeem is veranderd. Kenmerkend is ook dat er geen blauwdruk voor bestaat en dat de gemeente samen met partners invulling geeft aan de opgave. De transitie is niet realiseerbaar zonder inzet van alle overheidslagen, bedrijven en organisaties en particulieren. Het Maastrichtse MEA¹-uitvoeringsprogramma is gebaseerd op een strategie die aansluit bij de complexiteit van het samenbrengen van technische en sociale innovatie. In de Klimaatbegroting 2018-2022 staat de MEA-aanpak beschreven; omdat deze zo kenmerkend is voor onze aanpak volgt hier een korte samenvatting.

De focus ligt op zes actielijnen: wonen, gebiedsontwikkeling, industrie, MKB, (elektrische) mobiliteit en de gemeentelijke organisatie. De MEA-strategie omvat de volgende pijlers:

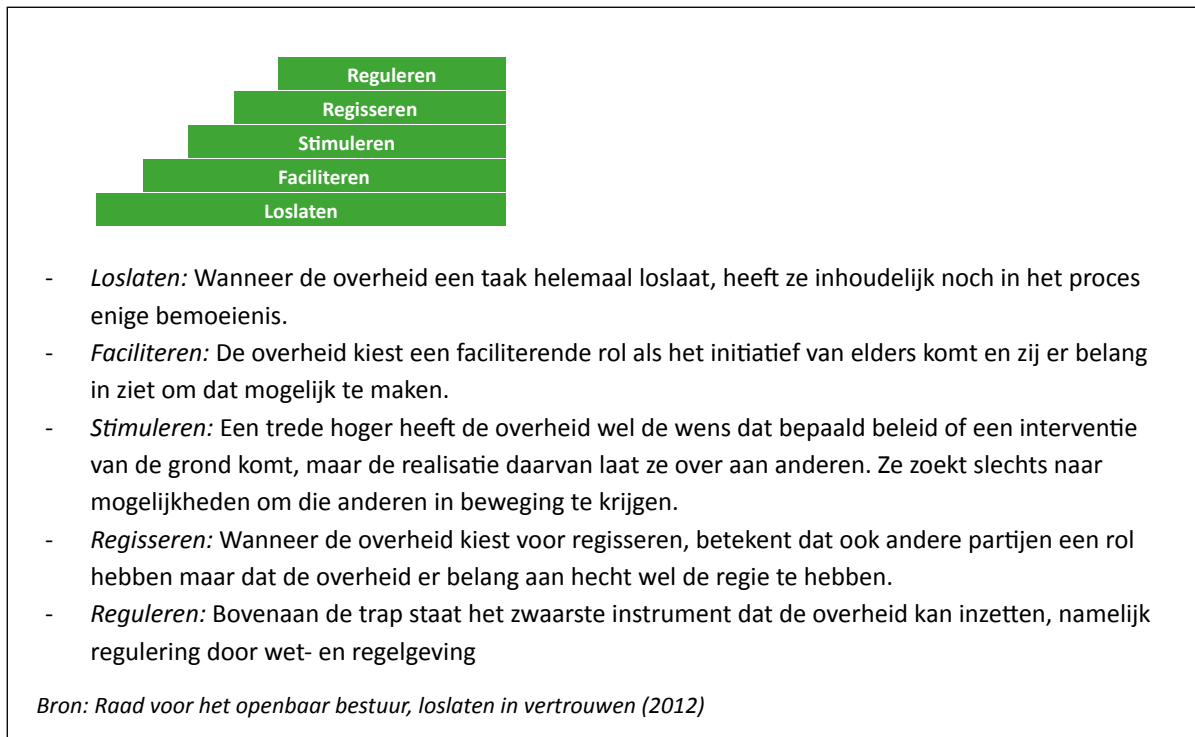
1. *Actie*: elk jaar meer aanwijsbare resultaten. Meer zichtbare actie is van belang, omdat communiceren over positieve resultaten een bron is van trots, enthousiasme en daarmee een bron voor nieuwe actie. In 2019 is gestart met prestatie-indicatoren (opgenomen in deze Klimaatbegroting) die letterlijk de voortgang laten zien.
2. *Coalitievorming*: krachten verbinden. Samen met instellingen, bedrijven en bewoners maakt de gemeente werk van energie. Dit is zichtbaar in bijvoorbeeld de deelname vanuit de industrie en grote bedrijven, aan de bijeenkomsten van PlusJeHuis, aan de vraag naar Energiecoaches en aan de groeiende regionale samenwerking. Overal is in 2019 groei te zien die in 2020 wordt voortgezet.
3. *Commitment*: deelakkoorden. De MEA akkoorden zijn oorspronkelijk gesloten met vooral organisaties en bedrijven waar de grootste uitstoot van CO₂ plaatsvindt. In 2019 is dit uitgebreid naar bredere groepen in de samenleving, zoals taxibedrijven. In 2020 wordt dit voortgezet.

Communicatie: samen leren en het makkelijk maken om deel te nemen aan de transitie. Het ontwikkelde service- en dienstenpakket is in 2019 uitgebreid met het openstellen van het aanbod voor de doelgroep VvE's. In 2020 zijn er naar verwachting rijkssubsidies beschikbaar die passen binnen deze actielijn en vanuit Maastricht willen we daar dan aan deelnemen.

1 MEA: Maastrichts Energie Akkoord

De gemeente heeft in de transitie verschillende rollen en is samen met andere partijen in de samenleving aan zet. De gemeente Maastricht onderzoekt die rollen samen met de verschillende belanghebbenden om zo te komen tot een inspirerend programma en concrete afspraken. Met de doelgroep huishoudens is geïnventariseerd welke rol zij zien voor de gemeente in de transitie van hun woningen. Het service- en dienstenpakket (zie bijlage 4) bijvoorbeeld is ontwikkeld vanuit dit onderzoek. De actielijn MEA industrie wordt samen met belanghebbenden vormgegeven, zo ook de actielijn MKB. Warmtevisie en Regionale Energie Strategie wordt vormgegeven met belanghebbenden.

Figuur 1 Overheidsparticipatieladder: verschillende rollen voor de overheid



1. Energietransitie

Op weg naar grootschalige duurzame alternatieven

Rol gemeentelijke overheid

- reguleren
- regisseren
- stimuleren
- faciliteren

Maastricht werkt in 2020 aan de grootschalige energietransitie (vormgeving RES en transitievisie Warmte), aan het Warmtenet Centrum, projecten gericht op grootschalige energie opwek en aan het uitvoeringsprogramma MEA. Dit alles heeft ruimtelijke gevolgen. In het ontwerp Omgevingsvisie zijn hiervoor stedenbouwkundige uitgangspunten vastgelegd.

Doel: het doel van alle inspanningen is het realiseren van een grootschalige transitie waarbij we van fossiele brandstoffen overstappen naar volledig duurzame bronnen. Een strategische ontwikkeling met vele facetten: Energietransitie raakt alle lagen van de stad en de bevolking en gaat onder meer over innovatiekracht van bedrijven, over de opgave in de bestaande bouw, innovatieve samenwerking en de complexiteit van een monumentale stad als Maastricht. De ambities en doelstellingen voor de warmtetransitie zijn helder geformuleerd door het Rijk. Voor de RES gaan we samen met de regionale partners op weg en hebben we vanuit het Rijk de taakstelling dat we aan de slag moeten. Het aanbod dat we ontwikkelen wordt gewogen in relatie tot het aanbod vanuit het hele land

Aangestuurd door landelijke doelen en wetgeving wordt in 2020 gewerkt aan grote transitieprocessen. Er wordt gewerkt aan het vormgeven van strategische keuzes die het energielandschap voor de komende decennia gaan bepalen. De gemeenteraad gaat hiervoor in de huidige en komende coalitieperiode bepalende keuzes maken.

Tabel I: Meerjarenplanning: strategische keuzes

2010-2020	2020-2030	2030-2040	2040-2050
2018	2020 concept Regionale Energie Strategie (RES) 2020 gemeentelijke warmtevisie ↓ 2022 nieuwe coalitie: meerjarenplanning uitvoeringsstrategie energie, inhoudelijk en financieel	Uitvoering	2050 klimaatneutrale stad

Het Rijk stuurt via het landelijk Coalitieprogramma en het Klimaatakkoord meer en meer op vastgestelde doelstellingen en data waarop inspanningen gebaseerd moeten zijn. Naast de MEA-aanpak, die nadrukkelijk bottom-up is, wordt hiermee een top-down proces ingezet. Dit wordt vormgegeven met de Regionale Energie Strategie (RES) en de visie en programma voor de warmtetransitie. Ook hier geldt: er is geen blauwdruk voor de samenleving en de stad; keuzes ontstaan de komende tijd.

Gelet op de ingrijpende consequenties voor onze samenleving vraagt dit om het maken van strategische keuzes, gedragen keuzes samen met en door de samenleving. De jaren 2019-2020 kenmerken zich door de voorbereiding op deze strategische keuzes. Er wordt gewerkt aan wetenschappelijke onderzoeken, strategische analyses, kaderstelling over keuzes in de openbare ruimte, pilots buurtgerichte transitie en de opzet van een monitoringssysteem. Het (kunnen) organiseren van maatschappelijk draagvlak is een nadrukkelijke voorwaarde. Ook het Rijk zal de komende jaren duidelijk moeten maken welke budgetten en creatieve financiële oplossingen beschikbaar komen voor transities bij gemeenten, bedrijven en organisaties en particulieren.

Belangrijke stappen in 2019 en 2020 zijn:

- vaststelling door de raad van de Ontwerp Omgevingsvisie;
- oplevering van de conceptvisie Regionale Energie Strategie;
- oplevering van de concept Strategische Warmtevisie;
- doorontwikkeling Warmtenet Centrum.

Het laatste jaar van de huidige coalitieperiode wordt vervolgens benut om de noodzakelijke meerjaren investeringsagenda vorm te geven. Raad en samenleving zijn bij de te maken keuzes nadrukkelijk aan zet.

1.1 Omgevingsvisie: Ruimtelijke principes en afwegingskader

De energietransitie is met name een ruimtelijke opgave: zonneweides en windmolens moeten bijvoorbeeld ingebed worden in onze omgeving. De ruimtelijke kwaliteit van Maastricht (compacte stad, weids landschap, monumentenstad) stelt hoge eisen aan de transformatie. Hiervoor zijn in het kader van de Ontwerp Omgevingsvisie ontwerpprincipes ontwikkeld die bepalend zijn hoe Maastricht omgaat met grootschalige energie opwek in het ruimtelijk domein. Hieronder wordt dit kort samengevat.

Te ontwikkelen projecten moeten voortaan minimaal energieneutraal zijn en bij voorkeur energie leverend. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om de energieopgave puur ten laste te leggen van het omliggend open landschap. Het is nadrukkelijk wel de intentie om te optimaliseren binnen de mogelijkheden van de stad. Multifunctioneel ruimtegebruik, snel inspelen op nieuwe ontwikkelingen, het inrichten van wegen en geluidschermen met zonnepanelen, parkeerplaatsen die ook dienst doen als zonneveld; het zijn allen reële opties. Er is ruimte voor grootschalige projecten, maar wel binnen strenge kaders. Voor grootschalige projecten zonne-energie en windenergie is een ruimtelijk afwegingskader ontwikkeld dat samen op gaat met maatschappelijke eisen. Dit ruimtelijk kader wordt regionaal en op Zuid-Limburgse schaal op elkaar afgestemd. Met deze ontwerpprincipes kiest Maastricht nadrukkelijk voor ruimtelijke kwaliteit en gemeentelijke regievoering. De gemeenteraad besluit hierover bij het vaststellen van de Ontwerp Omgevingsvisie (december 2019/januari 2020).

1.2 Regionale Energie Strategie

In het nationale Klimaatakkoord is besloten dat Nederland in 2030 49% CO-reductie gerealiseerd moet hebben ten opzichte van 1990. Een van de maatregelen om hier invulling aan te geven is het opwekken van 35TWh hernieuwbare energie op land in geheel Nederland.

Gelet op de ingrijpende consequenties en het investeringsniveau van de energietransitie zijn het ook keuzes die deels regionaal en provinciaal moeten worden ingevuld. Het Rijk heeft daarvoor de Regionale Energie Strategie (RES) geïntroduceerd.

Doel: Elke regio levert in 2020 bij het Rijk een plan op over:

- de opwekking van hernieuwbare elektriciteit (zonne-energie en windenergie);
- het potentieel aan duurzame warmtebronnen;
- concrete plannen om vraag en aanbod van elektriciteit en warmte door middel van infrastructuur bij elkaar te brengen;
- de mogelijkheden en beperkingen van het elektriciteits- en warmtenetwerk.

De planning is gebaseerd op het landelijk tekenen van het Klimaatakkoord en het tijdsbestek is uitermate kort. In de Ontwerp Omgevingsvisie van de gemeente Maastricht is de versterking van de (eur)regionale netwerkfunctie als één van de drie prioriteiten voor de stad genoemd. De RES valt binnen dat kader. In de eerste maanden van 2019 is gewerkt aan het inhoudelijk en bestuurlijk vormgeven van de RES Zuid-Limburg, met positief resultaat.

Maastricht vormt sinds eind 2018 samen met de 16 gemeenten in Zuid-Limburg de RES (Regionale Energie Strategie) Zuid-Limburg waarbij gewerkt wordt in drie zogeheten subRES'sen; Maastricht en de Heuvellandgemeenten vormen samen een subRES. In juli 2019 heeft het college de Startnotitie vastgesteld en is de raad via een RIB geïnformeerd.

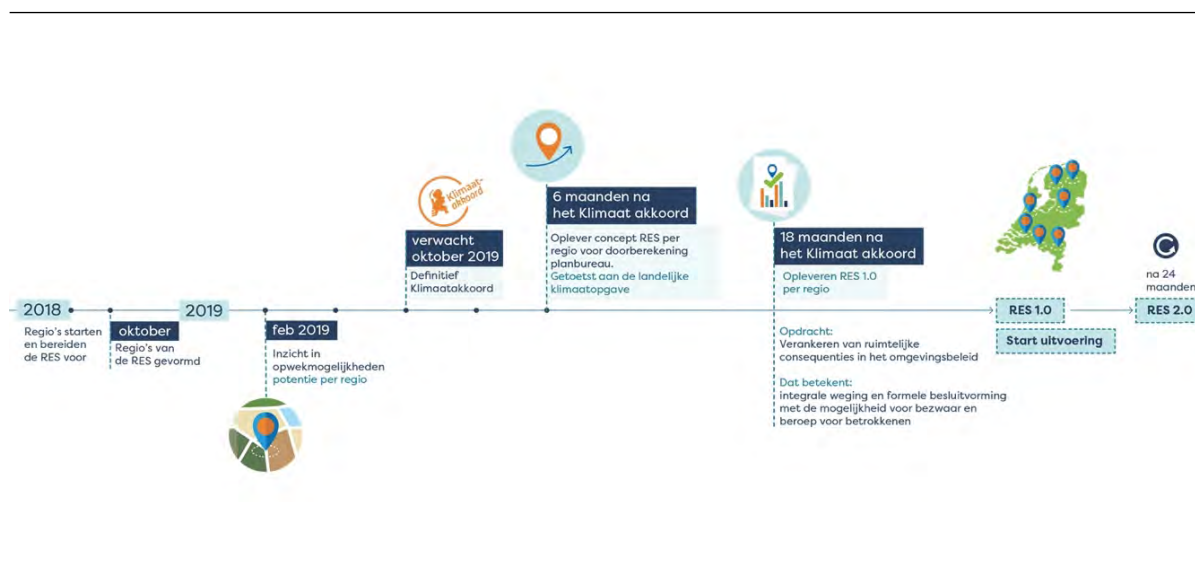
Vanuit Zuid-Limburg komt bij voorkeur een integraal ruimtelijk en realistisch aanbod, zo is bestuurlijk afgesproken. De eerste maanden is gewerkt aan een ruimtelijk afwegingskader dat in Maastricht wordt vastgesteld met de Ontwerp Omgevingsvisie (december 2019/januari 2020). Naast de organisatie van deze nieuwe samenwerkingsverbanden en de zoektocht naar kansen voor grootschalige opwekking van duurzame energie is ook hier het (kunnen) organiseren van politiek en maatschappelijk draagvlak een nadrukkelijke voorwaarde om de RES 1.0 te kunnen realiseren. Dit krijgt in 2020 verder vorm.

Tabel 2 Regionale Energie Strategie (RES) Planning 2020

Regionale Energie Strategi¹¹ (RES) planning 2020

- vormgeving plan van aanpak regionale opwek duurzame energie
- uitvoeren communicatie- en discussietraject
- juni 2020: vaststelling concept bod RES Zuid-Limburg en doorrekening door Centraal Planbureau voor de Leefomgeving

Figuur 2: planning RES



1.3 Warmtevisie en Warmtenet Binnenstad

Het college heeft in het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht, onbegrensd en ontspannen' de volgende ambitie vastgelegd: Ontwikkeling van een robuust warmtenet voor onze stad, waarbij het doortrekken van de leiding met restwarmte van het Chemelot-terrein via Maastricht Aachen Airport naar onze stad een interessante optie is.

Doel: Het Rijk wil dat in 2050 alle woningbouw aardgasvrij is; als tussendoel is het verduurzamen van de warmtevoorziening van 1,5 miljoen woningen en gebouwen voor 2030 vastgesteld. Sinds juni 2018 moet nieuwbouw al aardgasvrij zijn. Elke gemeente moet uiterlijk 2021 een Warmtevisie gereed hebben waarin de route van de transitie naar nieuwe warmtebronnen voor woningbouw is vastgelegd.

Het realiseren van een lokaal c.q. regionaal, toekomstvast en duurzaam warmtenet tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten is voor elke gemeente op meerdere fronten een grote opgave. Het (kunnen) organiseren van maatschappelijk draagvlak is hiervoor wel een nadrukkelijke voorwaarde. Ook het Rijk zal de komende jaren duidelijk moeten maken welke budgetten en creatieve financiële oplossingen beschikbaar komen voor transitie bij gemeenten, bedrijven en organisaties en particulieren. De gemeente Maastricht werkt momenteel op meerdere niveaus aan deze opgave:

- uiteraard al in de praktijk (nieuwbouw);
- in de planning naar uitvoering (gebiedsontwikkeling en ontwikkeling binnenstedelijk warmtenet);
- in onderzoek naar aansluiting bij Het Groene Net Ontwikkeling (HGNO);
- in de ontwikkeling van een meerjaren Transitievisie Warmte.

In de volgende twee paragrafen wordt ingegaan op de laatste twee onderdelen. De voortgang van eerste twee staat verwoord in paragraaf 3, het uitvoeringsprogramma MEA.

1.3.1 Warmtevisie

Doel: Een routeplanner voor aardgasvrij Maastricht 2050 wordt opgesteld. De komende drie jaar moet de weg zichtbaar worden waarlangs Maastricht grootschalig en planmatig aan de slag gaat met het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving.

Een breed gedragen Transitievisie Warmte is in ontwikkeling. De Transitievisie Warmte is onderdeel van de landelijke 'Wijkgerichte aanpak' en valt binnen de verkenningsfase van de energietransitie. Doel is om uiterlijk in 2021 de visie op te stellen en aan te bieden voor besluitvorming om vervolgens over te gaan op concrete uitvoeringsplannen op wijkniveau.

De startnotitie Transitievisie Warmte is door het college in het voorjaar van 2019 vastgesteld, de raad is via een RIB geïnformeerd. De Transitievisie Warmte omvat de volgende onderdelen:

- bepalen van de ambities van Maastricht (beschreven in de gemeentelijke Ontwerp Omgevingsvisie);
- algemene kaders en uitgangspunten voor een aardgasvrij Maastricht in 2050;
- potentiële duurzame alternatieven voor aardgas in Maastricht;
- een selectie van wijken waar direct gestart kan worden met het opstellen van uitvoeringsplannen.

Voor wijken die kansrijk zijn om binnen 10 jaar van het aardgas af te koppelen wordt ook een potentieel alternatief voorgesteld (gepland voor 2020/2021). Deze uitvoeringsplannen worden tussen 2021 en uiterlijk 2042 opgesteld. In de Strategische Warmtevisie, uiterlijk 2021 vast te stellen, wordt aan de raad een richtinggevend besluit gevraagd over welke wijk in welk jaartal van het aardgas gaat en wat het beste alternatief is voor aardgas. Het beste alternatief moet hier gelezen worden als 'tegen de laagste maatschappelijke kosten'. Inwoners van onze stad en organisaties, vooral de woningbouwcorporaties, worden intensief betrokken bij de visie en de uitvoeringsplannen.

Als basis voor de Strategische Warmtevisie is een onderzoekstraject uitgezet. Parallel aan de in gang gezette ontwikkeling in het Centrum van de stad heeft de gemeente Maastricht Het Groene Net Ontwikkeling (HGNO) opdracht gegeven om de haalbaarheid te onderzoeken van warmtelevering vanuit Chemelot in Sittard-Geleen en het doortrekken van de warmteleiding naar de gemeenten Meerssen en Maastricht. Aansluitend is in onderzoek welke wijken in Maastricht kansrijk zijn om aan te sluiten op het warmtenet. Medio 2020 is de concept Transitievisie Warmte gereed en wordt aan het college en vervolgens de raad ter besluitvorming voorgelegd.

1.3.2 Binnenstedelijk warmtenet

Doel: Het aansluiten van zoveel mogelijk panden binnen de singels op een warmtenet, aangezien uit analyse is gebleken dat dit de methode is met de minste maatschappelijke kosten om gasloos te worden. Het uitbreiden van de capaciteit van het warmtenet is nodig om deze uitbreiding van het aantal gebruikers te bereiken.

In overleg met de Universiteit Maastricht en papierfabriek Sappi is de gemeente Maastricht medio 2017 gestart met een haalbaarheidsonderzoek van de uitbreiding van het bestaande warmtenet Belvédère naar het Centrum als een alternatieve energievoorziening voor aardgas. Uit deze studie is naar voren gekomen dat, gelet op de vele monumentale panden en het historisch karakter van het centrum een hoge-temperatuur warmtenet de beste oplossing is. Het 'beste' moet in dit verband gelezen worden als 'tegen de laagst maatschappelijke kosten' en daarmee ook in het belang van de inwoner en de betaalbaarheid van de energie- en warmtetransitie.

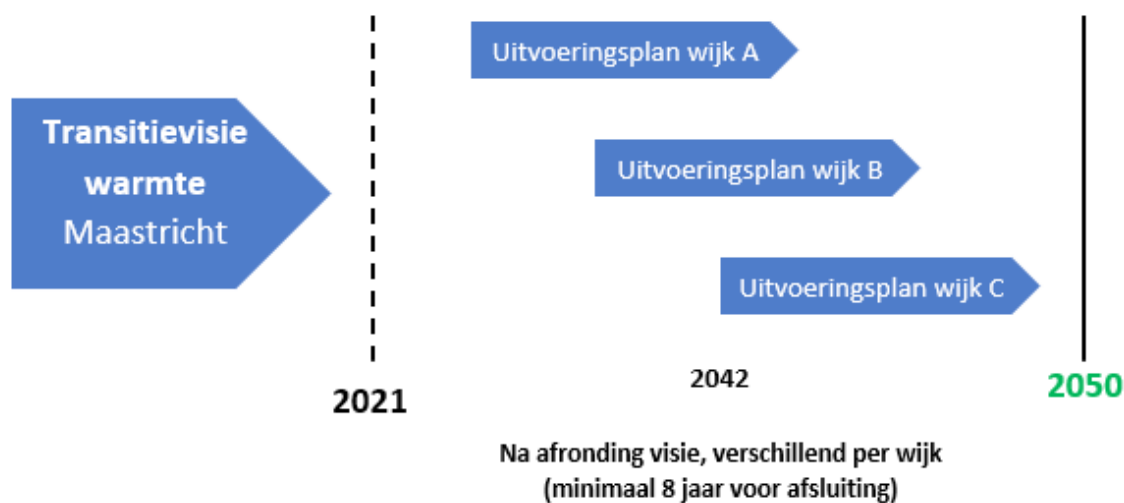
Begin 2018 is gestart met een technisch-economische verkenning naar de haalbaarheid van de uitbreiding van het bestaande warmtenet rondom Sappi naar het Centrum. Het voorlopig resultaat van deze verkenning laat zien dat in Maastricht onvoldoende restwarmte beschikbaar is voor het verwarmen van alle gebouwen en dat Maastricht, netto gezien, een warmtevraag zal blijven houden. Daarom dient een toekomstvast ontwerp ontwikkeld te worden, in relatie bijvoorbeeld met Het Groene Net.

De gemeente Maastricht heeft de Provincie Limburg opgeroepen om nauwer aan te sluiten bij de Maastrichtse ontwikkelingen in het Centrum. Op basis van overleggen met Het Groene Net (HGNO) en de provincie Limburg heeft Maastricht in de kaderbrief 2019 een reservering opgenomen van € 2.5 miljoen.

Tabel 3: Warmtevisie en Warmtenet planning 2020

- juni 2020: vaststelling concept Transitievisie Warmte, met hierbij tevens een potentieel alternatief voor wijken die kansrijk zijn om binnen tien jaar van het aardgas af te koppelen
- uitvoeren communicatie- en stakeholderstraject Warmtevisie
- oplevering voorlopig ontwerp Warmtenet Centrum, start definitief ontwerp

Figuur 3: Fasering Transitievisie Warmte



1.4 grootschalige energieopwekking in Maastricht

De afgelopen jaren zijn plannen ontwikkeld voor grootschalige opwek van duurzame energie, zowel door de gemeente zelf als vanuit particulier initiatief. De plannen, die al in een eerder stadium zijn ontwikkeld en nu worden doorontwikkeld naar uitvoering, zijn belangrijke mijlpalen, waarbij bovendien zeer veel ervaring voor toekomstige projecten wordt opgedaan. In 2020 worden hiervan de eerste resultaten zichtbaar. De regie bij deze projecten ligt echter niet altijd bij de gemeente Maastricht. Voor het succesvol realiseren zijn ook externe partijen afhankelijk van veel factoren, waar maatschappelijk draagvlak en financiering onderdeel van zijn.

Tabel 4: Planvorming grootschalige energieopwekking in Maastricht

omschrijving	reductie CO ₂ uitstoot	productie duurzame energie	deze productie betekent voor (aantal) huishoudens duurzame energie	planvorming
zonneweide Lanakerveld De aanleg van de zonneweide Lanakerveld (30ha) betekent plaatsing van 125.000 zonnepanelen.	16.500 ton per jaar	29.000.000 kWh	10.550	Conform raadsbesluit 2018. De voorbereiding m.b.t. de openbare aanbesteding en het opstellen van de aanbestedingsleidraad en vraagspecificatie is gestart en verloopt volgens planning. De planning is om in Q4 te publiceren.
zonneweide Belvédèreberg De aanleg van zonneweide Belvédère berg betekent plaatsing van 40.000 zonnepanelen.	4.150 ton per jaar	10.380.000 kWh	3.780	Particulier initiatief. Gemeente heeft omgevingsvergunning verleend. SDE+ subsidie is toegekend en openbare aanbesteding is opgestart. De voorbereiding van de bouw van de energiecentrale is gestart en zal nog dit jaar aanvangen.
waterkrachtcentrale Bosscherveld Bij het sluizencomplex in de Zuid-Willemsvaart realisatie van een waterkrachtcentrale; deze zet de hydraulische energie van gestuwd water om in elektriciteit.	1.995 ton per jaar	3.500.000 kWh	1.275	Particulier initiatief. Projectplan voor de Waterwet is bijna gereed, de MER is daar onderdeel van en wordt vervolgens ter visie gelegd. Daarna volgt Natuurbeschermingswet, omgevingsvergunning en eventuele andere vergunningen. Geen wijzigingen bekend
waterkrachtcentrale Borgharen In de Maas naast de stuw van Borgharen realisatie van een waterkrachtcentrale.	7.353 ton per jaar	12.900.000 kWh	4.700	Particulier initiatief. Waterwetvergunning is onherroepelijk en april 2019 werd de vergunning bij de provincie aangevraagd in het kader van de Natuurbeschermingswet.

1.5 Monitoring

Energiebeleid is door Rijks- en gemeentelijk beleid in korte tijd van facultatief naar kader stellend beleid veranderd en daarmee in het hart van nagenoeg alle activiteiten in het fysieke domein van de gemeente beland. Bij deze grote veranderopgave is het buitengewoon belangrijk dat goed inzichtelijk wordt gemaakt wat de voortgang is. Worden de doelstellingen gerealiseerd, is bijstelling nodig?

Vanuit het Rijk wordt gestuurd op een uniforme monitoring: de landelijke Klimaatmonitor.

Doel: De Klimaatmonitor heeft tot doel te meten hoe ver we staan met het bereiken van Klimaatneutraliteit. De klimaatmonitor geeft inzicht in de stand van zaken op het gebied van CO₂-uitstoot en reductie, verbruik van fossiele energie, groei van duurzame energiebronnen. Het betreft een grootschalige resultaatmeting. Zichtbaarheid van voortgang en benchmarking met andere gemeenten is op die manier mogelijk. Voor de Klimaatbegroting wordt daarom als monitor de landelijke Klimaatmonitor gevolgd, deze voldoet aan de door de raad geformuleerde wensen. (zie bijlage 1, Klimaatmonitor). De landelijke Klimaatmonitor laat haarscherp zien: we zijn op weg, maar er is nog een weg te gaan.

In de jaarlijkse Klimaatbegroting is het belangrijk om de voortgang nog beter zichtbaar te maken en daarmee de ontwikkeling stuurbaar waar mogelijk. Zeker daar waar financiële bijdragen vanuit de raad worden gevraagd. Dat maakt dat het belangrijk wordt om te sturen vanuit prestatie-indicatoren. Hoeveel stadsbussen rijden al elektrisch? Hoeveel woningen zijn aardgasvrij, of hebben zonnepanelen? Zijn er al pilotbuurten aardgasvrij? Hoe staat het met het gemeentelijk wagenpark?

In deze Klimaatbegroting wordt daarom het systeem van prestatie-indicatoren geïntroduceerd, gekoppeld aan het MEA-programma. In hoofdstuk 3 worden de actielijnen van het MEA-programma toegelicht. Deze zijn voorzien van de relevante indicatoren en de daarop behaalde resultaten. Dit model van prestatie-indicatoren wordt de komende twee jaar verder doorontwikkeld. Zo krijgt de gemeenteraad goed inzicht in de voortgang en kan sturen op de gewenste ontwikkeling.

2. Uitvoeringsprogramma MEA

Met het MEA-programma wordt gewerkt aan breed draagvlak in Maastricht, aan (gezamenlijke) successen en aan inspirerende voorbeelden. Huishoudens en bedrijven worden ondersteund in hun zoektocht naar duurzaamheid. Het programma wil bereiken dat Maastrichtse partners leren hoe de energietransitie concreet aangepakt kan worden. Met het MEA-programma wordt ook gewerkt aan de meerjarige strategie klimaatneutrale gemeente in 2030.

Pijlers

Het MEA-programma is oorspronkelijk ontwikkeld in samenwerking met Platform Cool en de Universiteit van Maastricht en omvat voor de periode 2018-2022 de volgende pijlers:

2.1 Coalitievorming: krachten verbinden

Op de eerste plaats heeft het MEA-programma als doel dat er meer coalities van diverse partners gaan samenwerken aan de Maastrichtse energietransitie. Niet alleen werken aan de realisatie van de landelijke energiedoelen, ook het aantal mensen dat werkt aan duurzaamheid uitbreiden. Doel is dus ook dat er nieuwe coalities aan de slag gaan en doorgaan na afloop van deze periode. Zo wordt de energietransitie steeds meer verankerd in de samenleving.

Samen met instellingen, bedrijven en inwoners maakt de gemeente werk van energie. Daarom gaat Maastricht op brede schaal coalities aan: regionaal, landelijk en internationaal. Coalitievorming vindt inmiddels op alle terreinen plaats. Via de verschillende actielijnen wordt verder inzicht gegeven in de activiteiten per actielijn voor 2020.

De eerste MEA-programma's zijn mede ontwikkeld in samenwerking met Platform Cool. In 2019 heeft Platform Cool haar rol onder de loep genomen en er is gekozen voor een doorontwikkeling: van aanjager en mede-initiator naar een brede stakeholdersgroep. De raad wordt van het vervolg op de hoogte gebracht.

2.2 Communicatie

Aan de ene kant wil het MEA-programma bereiken dat Maastrichtse partners sneller leren hoe energietransities concreet aangepakt kunnen worden. Aan de andere kant is het doel huishoudens, industrie en bedrijven ondersteunen in hun zoektocht. Dat betekent zorgen voor onafhankelijke informatie, ontzorgen en inspireren. Samen leren en makkelijk maken. De eerste helft van 2019 is een doorstart geweest voor wat betreft de communicatie van en over het klimaatprogramma. Begin dit jaar is een aanbesteding uitgeschreven om een communicatiebureau te vinden dat op strategisch, tactisch en operationeel niveau het energietransitie programma kan ondersteunen. Dit is Tabula Rasa uit Den Haag geworden en inmiddels is de communicatie rondom het programma weer opgepakt. Communicatie wordt inmiddels voor alle terreinen ontwikkeld, voor grootschalige ontwikkelingen en bijvoorbeeld inspirerende voorbeelden. Er wordt ingezet op positieve communicatie die mensen inspireert. In dit jaarplan wordt op verschillende plaatsen inzicht gegeven in de ontwikkeling van de communicatie- en leerlijnen in 2020. Voor de overkoepelende, strategische communicatielijn staat in 2020 gepland:

Communicatie: gepland 2020

- Zichtbaarheid: 2020 zal voor de communicatie over het energietransitie programma vooral in het teken staan van zichtbaarheid: laten zien wat er allemaal gebeurt en gedaan wordt op het gebied van duurzaamheid, energiebesparing, etc. Hiermee wordt langzaam maar zeker gewerkt aan een nieuwe beschrijvende norm: een meerderheid van bewoners en bedrijven in Maastricht die op een manier bezig zijn met duurzaamheid en energie/ CO₂-besparing.
- We gaan een actieve informatiestroom op gang brengen waarmee we zichtbaar maken wat reeds gedaan wordt door zowel bedrijven, bewoners, industrie, gemeente, etc. Dat betekent een frequente verzending van persberichten, online content, artikelen van stadsreporters, bijeenkomsten met stakeholders, presentaties, etc.

2.3 Commitment: deelakkoorden

In Maastricht worden deelakkoorden gesloten binnen de actielijnen waar de grootste CO₂-uitstoot in Maastricht plaatsvindt. De deelakkoorden sluiten aan op de grote diversiteit van de Maastrichtse samenleving. Zo kan beter maatwerk geleverd worden dan bij het sluiten van één groot akkoord. Deze deelakkoorden sluiten aan bij de doelstellingen van het landelijk beleid en bevatten meetbare doelen en concrete acties voor de korte en langere termijn. In deze energieakkoorden committeren maatschappelijke organisaties en de gemeente elkaar aan nieuwe acties ten gunste van de Maastrichtse energietransitie en spreken ze elkaar aan op de uitvoering. In de akkoorden staan concrete acties en afspraken om de omschakeling naar duurzame energie en het terugdringen van de CO₂-uitstoot te versnellen. Momenteel zijn er 26 akkoorden gesloten met de grootste bedrijven. Voor 2020 is het doel meer organisaties, en vooral ook midden- en kleinbedrijf, te betrekken bij de akkoorden. Ook hier wordt gewerkt aan het organiseren van betrokkenheid –de rol van de gemeente in deze- zodat bedrijven een akkoord willen sluiten. Deze doorontwikkeling naar nieuwe doelgroepen kost uiteraard tijd.

Prestatie indicator totaal aantal MEA akkoorden realisatie t/m augustus 2019

Aantal gesloten MEA akkoorden (Zie ook bijlage 2)	26
---	----

3. Actielijnen MEA

Het MEA 2018-2022 wil bereiken dat er meer en meer zichtbare actie komt ten gunste van de energietransitie in Maastricht. MEA 2018-2022 richt zich op de volgende actielijnen.

- gebouwde omgeving;
- industrie;
- (elektrische) mobiliteit;
- gebiedsontwikkeling;
- gemeentelijke organisatie;
- MKB.

Bij de eerste vier actielijnen gaat het om groepen waar veel CO₂-emissie vrijkomt en dus veel winst gerealiseerd kan worden. De gemeentelijke organisatie zelf heeft een voorbeeldfunctie en is daarom ook een actielijn. Het MKB staat voor een grote duurzaamheidsopgave met onder meer de wettelijke eis dat nieuwe en bestaande kantoren per 2023 verplicht een label C moeten hebben. Er is ook actie nodig om inzichtelijk te krijgen welke Warmtevisie voor Maastricht bepalend wordt. En de impactanalyses maken ook deel uit van het MEA-programma: van kennisopbouw naar doen.

Met het Uitvoeringsprogramma MEA 2018-2022 willen we komende periode een stevige transitieagenda uitvoeren die tot doel heeft dat de Rijksdoelstellingen gerealiseerd worden en gemeentelijke organisatie in 2030 klimaatneutraal is. Ook willen we de transitie versterken en versnellen en steeds meer mensen, organisaties en bedrijven actief verbinden aan de doelstelling klimaatneutraal in 2050. In deze paragraaf wordt de realisatie 2019 en de planning 2020 inzichtelijk gemaakt.

3.1 Actielijn elektrische mobiliteit

Rol gemeentelijke overheid

- reguleren
- regisseren
- stimuleren
- faciliteren

Doel: In 2030 moeten alle nieuwe auto's in Nederland elektrisch rijden. Vanaf 2025 mogen alleen nog maar zero-emission bussen aangeschaft worden en in 2030 moeten alle bussen zero-emission zijn. Maastricht werkt stevig aan de realisatie van deze Rijksdoelen.

Vanuit het coalitie akkoord 2018-2022 worden de volgende ambities in deze actielijn vormgegeven:

- substantiële toename van het aantal laadpalen in woonwijken en centrum, in combinatie met snel laadstations bij P&R-locaties voor bezoekers;
- inwoners mogelijkheid bieden om eigen oplaadpunten in de openbare ruimte te plaatsen;
- in parkeergarages versnelde capaciteitsuitbreiding dan wel volledige ombouw ten behoeve van elektrische auto's .

Vanaf 2019 werkt de gemeente verder aan de totstandkoming van een robuuste laadinfrastructuur voor bewoners en bezoekers. Een substantiële toename van het aantal laadpalen is het doel. Dat gebeurt door initiatieven voor laadpalen in de openbare ruimte en snel laadstations bij P&R-locaties verder te faciliteren. Daarbij wordt vraag gestuurd gewerkt: voor bewoners die een laadpaal aanvragen wordt dit binnen 300 meter van de woning gerealiseerd. Parallel worden bedrijven gestimuleerd om qua elektrische mobiliteit een voorbeeldrol te vervullen. Nieuwe doelgroepen (zoals MKB, taxivervoer) zijn betrokken, we stimuleren stads brede *e-car sharing* en er wordt gewerkt aan emissie loze stadsdistributie. Daarnaast worden bij Q-park de ambities verkend om parkeergarages geschikt te maken voor elektrische auto's. Alle stadsbussen rijden vanaf 2019 elektrisch. We werken verder aan de Green Deal zero-emission stadslogistiek. De uitvoering van de actielijn elektrische mobiliteit verloopt volgens planning; wel is het gezien de landelijke doelstelling noodzakelijk dat in 2020 aanvullend beleid *Emissieloos Rijden* en het daarbij horende realisatieplan wordt ontwikkeld en vastgesteld.

Prestatie-indicatoren actielijn elektrische mobiliteit, stand van zaken augustus 2019

pilot e-car sharing met 3 deelauto's	In totaal zijn er 20.125 kms gereden met de 3 deelauto's.
openbare laadpunten	Totaal 116 openbare aansluitpunten (2 aansluitpunten per laadpaal) in de openbare ruimte zijn op aanvraag gerealiseerd.
elektrische stadsbus	Op de lijnen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10 en 30 worden elektrische bussen ingezet

Actielijn elektrische mobiliteit: gepland 2020

- aanbesteding nieuwe concessie gemeentelijk laadinfra in regioverband
- beleidsplan Emissieloos Rijden (2020 – 2033)
- toekomstvisie opladen op basis van trends en ontwikkelingen met daarbij onze rol als gemeente, MB, marktpartijen
- opstellen realisatieplan Emissieloos Rijden (2020-2023)

3.2 Actielijn gemeentelijke organisatie

Rol gemeentelijke overheid

- reguleren
- regisseren
- stimuleren
- faciliteren

Doel: Vanuit het coalitieakkoord 2018-2022 worden de volgende ambities in deze actielijn vormgegeven: 100 procent klimaatneutrale gemeente in 2030 als aanjager van de ambitie om vervolgens binnen afzienbare tijd, samen met bewoners en bedrijven, de volledige klimaatneutrale stad Maastricht te realiseren; Door middel van:

- aanleggen van zonnepanelen op zo veel mogelijk gemeentelijk vastgoed;
- aanscherpen duurzaamheidsdoelstellingen binnen het gemeentelijk aankoopbeleid en partners in de stad stimuleren om dit voorbeeld te volgen;
- bij hernieuwde aanbesteding van elektriciteit inzetten op nationaal groen geproduceerde energie en partners in de stad stimuleren om dit voorbeeld te volgen;
- nul emissie van het gemeentelijk wagenpark als uitgangspunt bij vervanging.

Een logisch startpunt om te verduurzamen vormt de eigen gemeentelijke organisatie. Niet alleen om daarmee zelf het goede voorbeeld te geven, maar ook om zelf te ervaren hoe een proces naar een klimaatneutrale organisatie werkt om zo in de gemeente duurzaamheid vanuit kennis en ervaring te stimuleren. Door in investerings- en vervangingsbesluiten, de natuurlijke vervangmomenten, hier nu al rekening mee te houden wordt effectief met de financiële middelen omgegaan. Door deze aanpak wordt de eerste CO₂ reductie gerealiseerd. Op de gemeentelijke panden (zie hieronder) zijn inmiddels ruim 4050 zonnepanelen geplaatst, wat een jaarlijkse besparing oplevert van ongeveer 468 duizend CO₂. De kilometers die gereden worden via e-car sharing (zie ook actielijn elektrische mobiliteit) leveren een CO₂ reductie van 2.415 kg. Ook is er sprake van CO₂ compensatie via internationaal erkende certificaten, jaarlijks wordt 357,14 ton CO₂ gecompenseerd.

Niettemin zal het, bijvoorbeeld bij vastgoed, niet mogelijk zijn dit zonder extra kosten te realiseren. In 2019 zijn stappen gezet. De jaren 2019 en 2020 zijn ook nadrukkelijk bedoeld als jaren waarin we onderzoek willen doen om inzichtelijk te krijgen wat er moet gebeuren en er verdere stappen worden gezet. Ook wordt gestart met pilots. Ook voor deze actielijn geldt dat uiterlijk 2022 een (aanvullende) investeringsagenda bekend is. In 2020 moet ook inzichtelijk worden of en hoe we de doelstelling klimaatneutraal 2030 gaan realiseren.

Prestatie-indicatoren actielijn gemeentelijke organisatie, stand van zaken augustus 2019

zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed	Gerealiseerd: Mosae Forum 10, Randwijcksingel 22, Vrijthof 46-47 (Theater a/h Vrijthof), Ankerkade 275 (Stadsbeheer), Herbenusstraat 89 (Kumulus) Avenue Ceramique 50 (Centre Ceramique).
aankoopbeleid	100 % gerealiseerd. De duurzaamheidsdoelstellingen zijn in het inkoopbeleid aangescherpt (vaststelling gemeenteraad 2 april 2019).
groene energie	Aanbesteding van nieuw contract voor alle Zuid-Limburgse gemeenten inkoop gas en elektriciteit is ingezet; gekozen voor elektriciteit van Europese waterkracht met Garanties van Oorsprong (GvO). Voor de inkoop van gas is gekozen voor duurzame bronnen met Verified Emission Reduction (VER).
nul-emissie gemeentelijk wagenpark	Aanschaf 22 stuks 100% elektrische Kangoo ZE.

Actielijn gemeentelijke organisatie: gepland 2020

- plan van aanpak verduurzaming kernvoorraad gemeentelijke panden
- plan van aanpak verduurzaming binnensportlocaties
- aanschaf elektrische veegwagens
- uitvoering pilot besparingsmogelijkheden gemeentelijk vastgoed, gekoppeld aan monitoring (gebruik en gedrag)

3.3 Actielijn gebouwde omgeving

Rol gemeentelijke overheid

- reguleren
- stimuleren
- faciliteren

Vanuit het coalitieakkoord 2018-2022 worden de volgende ambities in deze actielijn vormgegeven: voor 4 jaar de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Maastrichts Energie Akkoord garanderen;

- een wijkgerichte aanpak samen met corporaties en particuliere woningeigenaren om woningen ‘van het gas’ te halen, met prioritering op basis van kansrijkheid;
- in samenspraak met corporaties en particuliere verhuurders inzetten op het hanteerbaar houden van woonlasten door verduurzaming.

Doel: In de energietransitie is de verduurzaming van de gebouwde omgeving één van de grootste uitdagingen op weg naar de klimaatneutrale stad in 2050. Ook de huurwoningen (corporatie bezit) zijn in 2050 energieneutraal; met als tussendoel in 2028 label B. Om de doelstellingen te realiseren moet het tempo omhoog. In deze coalitieperiode wordt met de impactanalyses, het uitvoeringsprogramma MEA en de in het regionale werkverband te ontwikkelen RES en Warmtevisie een stevige basis ontwikkeld voor deze grootschalige transitie zodat de gemeenteraad in 2021 kan besluiten over de ontwikkelrichting in Maastricht.

Gebouweigenaren en woningbouwcorporaties spelen in de uitvoering een grote rol als stakeholder in de discussies over RES en Transitievisie Warmte. Zij zijn ook degene die daadwerkelijk investeren in de verduurzaming van hun pand. In de periode 2015-2018 heeft Maastricht gewerkt aan de vormgeving van een service- en dienstenpakket voor huiseigenaren. Dit wordt in deze periode gecontinueerd en versterkt. Nieuwe financieringsstructuren die de (hoge) initiële investeringskosten van verduurzaming voor gebouweigenaren wegnemen, zijn noodzakelijk voor opschaling.

Prestatie indicatoren actielijn gebouwde omgeving, stand van zaken augustus 2019

buurten aardgasvrij	nieuwbouw Zouwdal, Lindenkruis, Groene Loper
proefbuurt aardgasvrij	aantal proefbuurten bestaande bouw: 2
bijeenkomsten PlusJeHuis	aantal publieksbijeenkomsten 16, aantal offertes 213
Energiecoaches	aantal adviezen: 293

Actielijn gebouwde omgeving planning 2020

ontwikkeling concept RES en concept Warmtevisie
onderzoek kansrijkheid gemeentelijke duurzaamheidslening voor particuliere huishoudens
versterken van het #missionzero service- en dienstenpakket (zie ook bijlage 4)

3.4 Actielijn gebiedsontwikkeling

Rol gemeentelijke overheid

- regisseren
- stimuleren
- faciliteren

Vanuit het coalitie akkoord 2018-2022 worden de volgende ambities in deze actielijn vormgegeven: voor 4 jaar de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Maastrichts Energie Akkoord garanderen; ontwikkeling van een robuust warmtenet voor onze stad, waarbij het doortrekken van de leiding met restwarmte van het Chemelot-terrein via Maastricht Aachen Airport naar onze stad een interessante optie is;

- ontwikkeling van een robuust binnenstedelijk warmtenet door het benutten van lokale industrie in samenwerking met deze partijen;
- realiseren zonneweides Lanakerveld en Belvédèreberg.

Doel: Duurzame gebiedsontwikkeling: stap voor stap bouwen aan een evenwichtige, duurzame, klimaat- en toekomstbestendige invulling van kostbare ruimte op weg naar een klimaatneutrale stad in 2050. Dat gaat verder dan energietransitie alleen. We hebben de ambitie om zoveel als mogelijk duurzame energiebronnen toe te passen. Maastricht werkt op het moment aan de gasloze vastgoedontwikkeling A2-zone en warmteterugwinning tunneldienstgebouwen gasloze vastgoedontwikkeling Zouwdalveste (Malberg), Hoolhoes (Limmel) en Blauwe Loper: een ontwikkeling die ook in 2020 doorgaat. Door de herontwikkeling van veel industrieel erfgoed en de toevoeging van veel groen mag de gebiedsontwikkeling van Belvédère per definitie duurzaam genoemd worden.

NB deze actielijn is (uiteraard) nauw verbonden met de ontwikkeling van het Warmtenet Centrum, Transitievisie Warmte en RES en de ontwikkeling actielijn gebouwde omgeving. Zie voor de voortgang en planning hoofdstuk 1

Prestatie indicatoren actielijn gebiedsontwikkeling, stand van zaken augustus 2019

aansluiting restwarmte	Industrieel erfgoed aangesloten op restwarmte Sappi: Eifelgebouw, Informatiecentrum Belvédère, Lumière Cinema, Timmerfabriek (Muziekgieterij en Bureau Europa).
zonnepanelen	Belvédère: Eifelgebouw, UNU-Merit, De Brandweer, Informatiecentrum Belvédère.

Actielijn gebiedsontwikkeling planning 2020

- Maastricht werkt op het moment aan de gasloze vastgoedontwikkeling A2-zone en warmteterugwinning tunneldienstgebouwen gasloze vastgoedontwikkeling Zouwdalveste (Malberg), Hoolhoes (Limmel) en Blauwe loper, een ontwikkeling die ook in 2020 doorgaat.
- De Stichting Bodemzorg Limburg zal op de Belvédèreberg een zonneweide ontwikkelen.

3.5 Actielijn industrie

Rol gemeentelijke overheid

- stimuleren
- faciliteren

In de afgelopen drie jaar heeft MEA-Industrie de focus gehad op de 18 grootste energieverbruikers van Maastricht, zijnde 16 industriële bedrijven, de UM en het MUMC+, waarbinnen een succesvolle samenwerking is opgezet en de bedrijven tot verregaande CO₂-reductie zijn gekomen.

Doel: van deze actielijn is de industrie in Maastricht zo goed mogelijk te inspireren en faciliteren op weg naar de rijksdoelstelling van 49% CO₂ reductie in 2030

De eerste twee maanden van 2019 zijn gebruikt voor het opstellen van een Plan van Aanpak MEA-Industrie 2019-2022. Dit plan bouwt voort op de reeds gerealiseerde sterke samenwerking met de bedrijven en zet die in voor nieuwe doelstellingen. Verder is gewerkt aan uitbreiding van het aantal bedrijven. De ervaring leert inmiddels dat we selectief moeten zijn bij deze uitbreiding. De kans op verwatering en daardoor minder relevantie voor deelnemers is reëel. Daarnaast willen we vermenging met commercieel belang van partijen voorkomen.

Deze coalitieperiode wordt gewerkt aan:

Verdieping: de initiële 18 verbonden houden en uitbouwen met nieuwe projecten, waarbij aangesloten wordt bij de opgave uit het Klimaatakkoord en de link die is gelegd met het Limburgs Energie Akkoord met de Industrie (LEA);

Verbreding: Geleidelijke uitbreiding van de samenwerking van 18 naar 100 deelnemende bedrijven: de 100 grootste industriële energieverbruikers van Maastricht. Voor deze (wat minder grote) bedrijven worden "proposities" uitgewerkt, bestaande uit bijvoorbeeld een slim en gecombineerd (collectief) aanbod van energiescans en energiebesparingsopties. Momenteel zijn 29 bedrijven aangesloten, de verachting is dat eind dit jaar 35 bedrijven zijn aangesloten.

Prestatie indicatoren actielijn MEA Industrie, stand van zaken augustus 2019

Aantal deelnemende bedrijven	29
Pilot energiescans bij bedrijven (4 stuks)	3
Kennissessies	2 thema's als duiding Klimaatakkoord, nieuwe regeling Informatieplicht Wet Milieubeheer en inhoudelijke discussies, creatieve sessies naar oplossingen en een kennis-carrousel waarin speeddating-tafels middels korte pitches nieuwe verbanden werden gelegd en kansen in beeld gebracht

Actielijn Industrie, planning 2020

- Door het benutten van een volledig jaar zijn we in staat meer sessies te organiseren, beter te communiceren middels on/offline communicatie (nu enkel Nieuwsbrieven) en zullen we ook meer Proposities uitgewerkt en geïmplementeerd hebben.
- Dit alles, samen met de omvorming van MEA-Industrie tot een MEA-Grootzakelijk structuur voor 3 forse clusters- moet ertoe leiden, dat we in 2020 een forse groei zien van het aantal deelnemers. De ambitie m.b.t. het groeicijfer van 25 (van 35-60 deelnemers) is fors, maar lijkt haalbaar. Gefocust wordt op informatie-plichtige bedrijven en gegroepeerde clusters, zorginstellingen en grote kantoren met een hoog energieverbruik/besparingspotentieel. Samenwerking met bestaande leden, RUD, Stichting Ondernemingen Beatrixhaven (SOB), Samenwerkende Industrierreinen Maastricht (SIM) en diverse afdelingen binnen de gemeente moet leiden tot gemeenschappelijke selectie, benadering en overtuigingskracht. We moeten daarbij wel blijven oppassen dat de kwaliteit van de deelnemers niet aangetast wordt. De huidige deelnemers geven immers aan dat iedere nieuwe deelnemer iets moet toevoegen aan de groep en dat kwaliteit daarbij boven kwantiteit staat. Indien de groei door Steelportdeelname en Zorginstellingen in Q4 2019- Q1-2020 behaald wordt lijkt er met het starten van Grote Kantoren (Customer Service Valley) en uitbreiding van Zorg een “upward potential” van 15 bedrijven mogelijk.

3.6 Actielijn MKB

Rol gemeentelijke overheid

- stimuleren
- faciliteren

Doel: van deze actielijn is de MKB in Maastricht zo goed mogelijk te inspireren en faciliteren op weg naar de rijksdoelstelling van 49% CO₂ reductie in 2030.

Een nieuwe loot in het uitvoeringsprogramma MEA is de actielijn MKB. Het MKB in Maastricht staat voor een even grote uitdaging om de energietransitie vorm te geven. Een deel wordt via de eigen keten of brancheorganisatie hierin begeleid; een deel echter niet. De lokale overheid kan hierin ontzorgen en zo het MKB kansen voor een hoger ambitieniveau in de energietransitie aanbieden.

Een belangrijke doelstelling van het Rijk voor deze doelgroep is onder meer dat in 2023 kantoorpanden energielabel C moeten hebben. De eerste helft van 2019 is gestart met de ontwikkeling van deze actielijn, in de tweede helft is het actieprogramma gereed en in 2020 start de uitvoering ervan. Er wordt een programma ontwikkeld dat stimuleert tot aan de slag gaan, en hierin faciliteert. Het actieplan MKB omvat een Plan van Aanpak voor Horeca, Evenementen & Kantoren en wordt met de doelgroep samen opgesteld: in samenwerking met RVO (over wet/regelgeving voor specifiek doelgroep), RUD (m.b.t. grootte van doelgroep, specifieke verbruiksprofielen en Informatieverplichting), doelgroep-specialisten binnen de gemeentelijke organisatie en koepelorganisaties zoals bijvoorbeeld Sahot /Greenkey voor hotels, Koninklijke Horeca Ned. -Maastricht en Heuvelland & klantbordgroepen voor Horeca. Het model dat we bij de uitvoering willen gaan hanteren is een ontzorgingsmodel, waarbij we in 5 stappen de deelnemende MKB-er zowel willen ontzorgen als ook hem de ruimte te bieden zelf keuzes te maken.

Actielijn MKB, planning 2020

- uitvoering afspraken uit het Plan van Aanpak MKB

4. Impactanalyses

De Regionale Energie Strategie, de Transitievisie Warmte, de buurtgerichte aanpak, verduurzaming van de gemeentelijke organisatie: ze hebben allemaal één ding gemeen. Onderzoek, vaak wetenschappelijk, is nodig als basis voor het te ontwikkelen beleid.

Doel: is klimaatneutrale en aardgasvrije stad in 2050. Om dit te kunnen bereiken zijn onderzoeken nodig om in kaart te brengen wat de beste methodes en routes zijn om dit te bereiken. Voor elke sector en elke plek in de stad is een andere aanpak nodig.

In 2019 is een flink aantal onderzoeken gestart. In 2020 bouwen we op deze basis verder en vindt ook onderzoek naar buurtgerichte pilots plaats. De uitvoering van de verschillende impactanalyses is direct bij aanvang van het programmajaar 2019 gestart en de uitvoering is op schema. Deze analyses worden deels ook samen met de buurgemeenten en op (Zuid-)Limburgse schaal opgesteld. Midden 2020 zijn de resultaten verwerkt in de concept-RES en is de concept Transitievisie Warmte gereed.

Impactanalyses: planning 2020

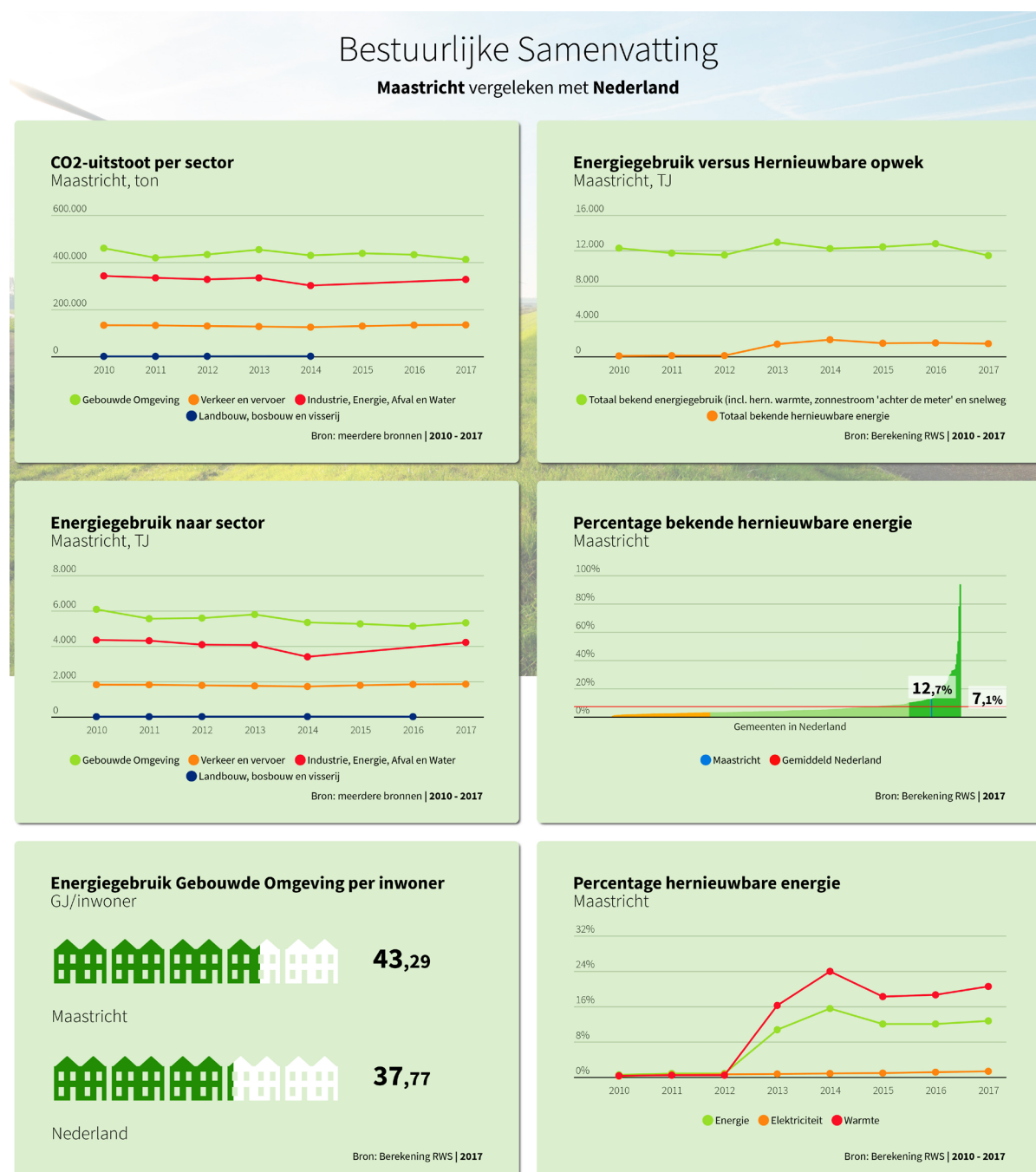
- continuering onderzoeken in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES)
- midden 2020 zijn de Warmtevisie en het RES plan van aanpak in concept gereed
- gemeentelijk vastgoed: voor de (nog niet gescande) binnensport accommodaties wordt vanaf 2020 een 2^e inventarisatieronde gehouden
- gemeentelijk wagenpark: test 100% elektrische voertuigen
- laadinfrastructuur: onderzoek strategische aanpak pro-actief uitbouwen laadinfra openbare ruimte
- klimaatneutrale gemeentelijke organisatie 2030: scope bepalen, aanvullend onderzoek en introductie monitoring

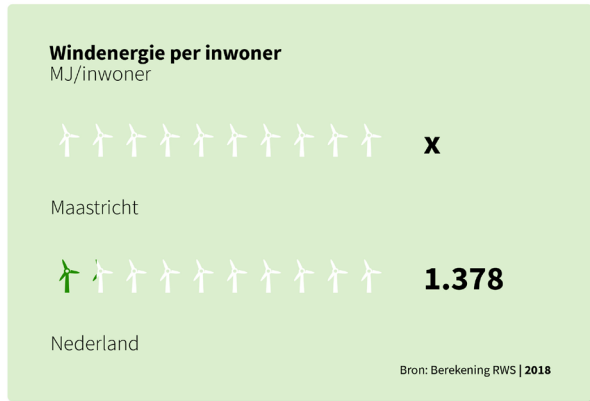
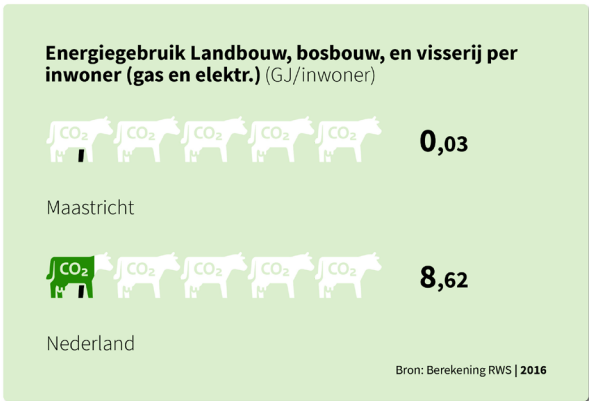
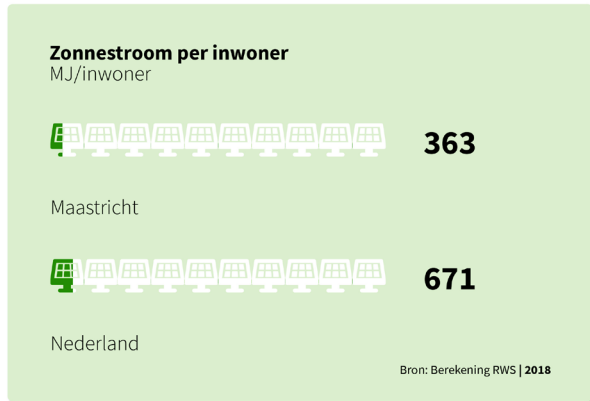
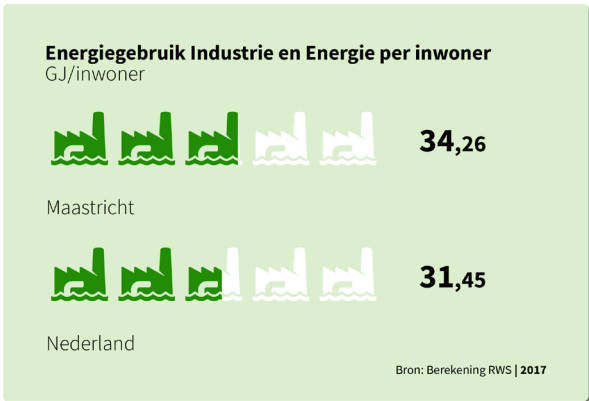
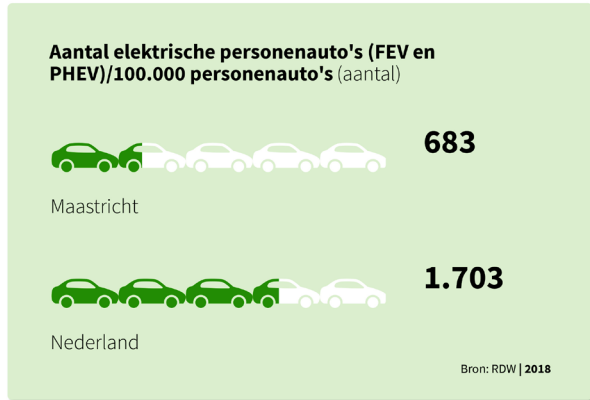
Bijlage 1

Monitoring – Bestuurlijke Samenvatting Klimaatmonitor

Toelichting De Klimaatmonitor is een monitoringsportaal van het Rijk, dat gegevens voor de monitoring van lokaal en regionaal klimaat- en energiebeleid presenteert. Gegevens over CO₂ uitstoot, het energiegebruik en de opwekking van hernieuwbare energie wordt voor alle gemeenten, regio's en provincies weergegeven. De Klimaatmonitor bevat enkele duizenden indicatoren.

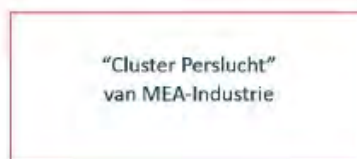
Bron: <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/>.





Toelichting eenheden		
factor	naam	symbool
1	watt	W
10 ³	kilowatt	kW
10 ⁶	megawatt	MW
10 ⁹	gigawatt	GW
10 ¹²	terawatt	TW

Bijlage 2 MEA-akkoorden2



2 Zie ook <https://www.gemeentemaastricht.nl/bestuur-en-beleid/beleid/groen-milieubeheer-en-afval/duurzaam-maastricht/maastrichtse-energie-akkoorden-mea/>

Bijlage 3

Klimaatbegroting 2018–2022, gerealiseerd augustus 2019 en gepland 2019

1. Energietransitie: op weg naar grootschalige duurzame alternatieven

Regionale Energie Strategie (RES)

2019 gerealiseerd:

- opstellen en vaststelling Startnota RES met doelen, financiën en voorwaarden;
- ontwikkeling ruimtelijk en maatschappelijk afwegingskader grootschalige opwekking energie.

Nog te realiseren in 2019:

- regionale impactanalyses;
- vaststelling ruimtelijk en maatschappelijk afwegingskader grootschalige opwekking energie (gemeentelijke Ontwerp Omgevingsvisie, december 2019/ januari 2020);
- brede regionale onderzoeksopdracht gericht op kansen voor duurzame energie;
- ontwikkelen communicatie- en discussie traject voor inwoners, stakeholders en raden en besturen;
- deelname landelijk kennisnetwerk Regionale Energie Strategie.

Warmtevisie en Warmtenet

2019 gerealiseerd:

- startnotitie Transitievisie Warmte opgesteld en goedgekeurd. In de startnotitie is het traject Aardgasvrij Maastricht 2050 beschreven en is de scope vastgelegd;
- onderzoek naar kansen voor een aardgasvrij Maastricht gestart. Onderdeel van dit onderzoek zijn onder meer een haalbaarheidsstudie naar alternatieven voor aardgas in Maastrichtse wijken en het schetsen van wijkprofielen;
- voortzetting onderzoek naar een aardgasvrije binnenstad door uitbreiding bestaand binnenstedelijk warmtenet;
- onderzoekspilot Aardgasvrij Nazareth Noord opgestart. Doel is om samen met woningcorporatie de mogelijkheden om Nazareth Noord van het aardgas af te koppelen te verkennen;
- pilot Omgevingswet & Energietransitie opgestart. De pilot wordt in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken door TNO en een adviesconsortium uitgevoerd. Maastricht is één van de acht gemeenten die aan de pilot deelneemt;
- opbouw van kennis- en stakeholdersnetwerk intern en extern. Onderdeel hiervan is een landelijk netwerk met collega-gemeenten;
- actief bijdragen aan landelijke leer- en ontwikkeltrajecten aardgasvrije gebouwde omgeving (voorbeeld Leidraad Transitievisie Warmte, PBL, Foundation Number 5).

Nog te realiseren 2019:

- opstellen voorlopig ontwerp warmtenet in het centrum van Maastricht (waarbij rekening wordt gehouden met eventuele toekomstige aansluiting op HGNO). Opstellen van het basisscenario en reserveringskosten, te dragen door gemeente Maastricht, Ennatuurlijk en Universiteit Maastricht. Uitwerking van een governance structuur;
- voorbereiding concept Transitievisie Warmte, met continuering lopende haalbaarheidsstudies aardgasvrij Maastricht. Resultaten worden einde jaar verwacht;
- opstellen van multi-criteria afwegingsmodel selectie aardgasvrije wijken;
- voortzetting stakeholderoverlegstructuur intern en extern;
- haalbaarheidsstudies Nazareth Noord. Resultaten worden einde jaar verwacht.
- continuering pilot Omgevingswet & Energietransitie van Min. BZK. Resultaten worden einde jaar verwacht;
- onderzoek met landelijke strategische partners naar de mogelijkheden om met huidige (of nieuwe) wetgeving (Gaswet, Energiewet, Omgevingswet) wijken aardgasvrij te maken;
- vaststelling algemene kaders en uitgangspunten voor een aardgasvrij Maastricht 2050 (vastgesteld met de Ontwerp Omgevingsvisie december 2019/januari2020);
- ontwerpen communicatietraject en traject met stakeholders.

2. Uitvoeringsprogramma MEA

Actielijn elektrische mobiliteit

2019 gerealiseerd:

- continuering laadinfrastructuur waarbij vraaggericht wordt gewerkt;
- gemeentelijke pilot e-carshare opgestart. Doel: terugdringen zakelijk gedeclareerde kilometers met privévervoer en verduurzamen gemeentelijke kilometers;
- project doelgroepenpak; taxibranche/Omnibuz/E-auto dealers; ondersteuning realiseren snellaadvoorziening/onderzoek locatiekeuze in voorbereiding;
- particulier initiatief Project Alex 51; inzet aantal e-deelauto's gekoppeld aan zonnepanelen. Innovatieve elementen in dit project; bi-directionele laadpalen/Vehicle to Grid systeem/Slim Laden/inrichting Laadplein; subsidieaanvraag ingediend in het kader van Klimaatvelop/RVO (64.250€);
- stadsbussen binnenstedelijk vervoer rijden elektrisch.

Nog te realiseren 2019:

- (voorbereiding) aanbesteding nieuwe concessie gemeentelijke laadinfra 2020-2023 in regioverband;
- uitvoeren onderzoek locatiekeuze snellaadstation en verwerving subsidie RVO hiervoor;
- start 2e fase pilot e-carshare; strategie komt meer te liggen op deelgebruik van de auto's door omgeving (medewerkers privé en omwonenden en bedrijven) aangezien gebruik auto's nog niet optimaal is;
- uitvoering 42 aansluitpunten openbare ruimte oplaadpunten, honoreren nieuwe aanvragen.

Actielijn gemeentelijke organisatie

2019 gerealiseerd:

- laadplein Ankerkade 275 (Stadsbeheer), gekoppeld met de zonnepanelen op het dak Stadsbeheer (capaciteit: 14 auto's per keer);
- gemeentelijk wagenpark: aanschaf 22 stuks 100% elektrische Kangoo ZE;
- test 100% elektrische veegwagens en test voertuigen op HVO brandstof;
- de duurzaamheidsdoelstellingen zijn in het inkoopbeleid aangescherpt (vaststelling gemeenteraad 2 april 2019);
- aanbesteding van nieuw contract inkoop gas en elektriciteit voor alle Zuid-Limburgse gemeenten. Gekozen is voor elektriciteit van Europese waterkracht met Garanties van Oorsprong (GvO). Voor de inkoop van gas is gekozen voor duurzame bronnen met Verified Emission Reduction (VER);
- bomen en CO2 opname is onderdeel van de nog vast te stellen Ontwerp Omgevingsvisie;
- Op 10 gemeentelijke panden liggen zonnepanelen.

Nog te realiseren 2019:

- de kernvoorraad panden van de gemeente Maastricht worden allen geanalyseerd;
- inventarisatie binnensport accommodaties;
- onderzoek en plan van aanpak besparingsmogelijkheden gekoppeld aan monitoring (gebruik en gedrag), pilot bij 10 panden.

Actielijn gebouwde omgeving

2019 gerealiseerd:

- startnotie RES Zuid-Limburg en subRES Maastricht Heuvelland;
- startnotie Warmtevisie Maastricht;
- uitvoering en actualisering service- en dienstenpakket MEA (zie bijlage 3);
- project Interreg. NWE verduurzaming VVE's gereed voor uitrol naar publiek, inclusief website.

Nog te realiseren 2019:

- het uitgebreide bestaande service- en dienstenpakket voor huiseigenaren die hun woning willen verduurzamen (klantreis) wordt verder versterkt. Dat gebeurt door diverse mogelijkheden (Enexishuis, Buurkracht, PlusJeHuis, energiecoaches, digitaal platform
- Vereniging van Eigenaren (VvE) in overleg met de partners te evalueren en onder de vlag van #missionzeromaastricht met elkaar te verbinden, en op zoek te gaan naar verandermomenten. Dit is een meer marketinggeoriënteerde aanpak;
- een unieke kans is in de periode 2015-2018 ook gecreëerd met de bedrijven en organisaties die een MEA-akkoord hebben gesloten. In overleg met hen wordt een programma gemaakt voor de werknemers/inwoners in de stad waarbij #missionzeromaastricht op maat wordt aangeboden.

Actielijn gebiedsontwikkeling

2019 gerealiseerd:

- de woningbouw (nieuwbouw) Lindenkruis is aangesloten op restwarmte Sappi en is gasloos.

Nog te realiseren 2019:

- woningbouw in het Sphinxkwartier wordt ontwikkeld. Ook deze woningen worden aangesloten op de restwarmte van Sappi (warmtenet);
- Maastricht werkt op het moment aan de gasloze vastgoedontwikkeling A2-zone en warmteterugwinning tunneldienstgebouwen gasloze vastgoedontwikkeling Zouwdalveste (Malberg), Hoolhoes (Limmel) en Blauwe looper, een ontwikkeling die ook in 2020 doorgaat.

Actielijn industrie

2019 gerealiseerd:

- door wervingsacties i.s.m. Economische Zaken van de gemeente, RUD en SIM, door het afleggen van 26 bedrijfsbezoeken is het een aantal van de initiële 18 bedrijven uit de 'passieve stand' gehaald en zijn inmiddels 10 bedrijven nieuw aangesloten;
- kennissessies (2 in voorjaar 2019) worden bezocht door gemiddeld 30-35 mensen. Er zijn 3 reguliere nieuwsbrieven verspreid;
- de eerste van 4 energiescans bij bedrijven is uitgevoerd vanuit MEA-Industrie door RUD. De resultaten daaruit (duidelijk handelingsperspectief voor te nemen maatregelen) zijn eveneens in de kennissessie besproken, zodat die als voorbeeld dient voor overige bedrijven;
- met Steelport (samenwerkende staalbedrijven Beatrixhaven) is samenwerking geïnitieerd om te verkennen hoe we in MEA-Industrieverband tot versnelling kunnen komen van specifiek door de staalindustrie uit te voeren CO₂-reducerende maatregelen;
- de 8 zorginstellingen die in 2017 een MEA-akkoord sloten hebben behoefte geuit aan verbinding met andere organisaties en kennisuitwisseling over relevante thema's. Afgesproken is dat we ook deze groep een plek geven in MEA-Industrie;
- de aanzet is gegeven voor de ontwikkeling van de eerste proposities voor nieuwe bedrijven, waaronder Meten = weten, propositie Perslucht, propositie Zon/PV en propositie Gedragsverandering medewerkers.

Nog te realiseren 2019:

- per 1 oktober wordt het aantal deelnemers verhoogd van 28 naar 31. In overleg met de RUD zullen ook de informatieplichtige industriële bedrijven benaderd worden;
- naast de groei via werving van individuele bedrijven zien we ook goede mogelijkheden het aantal deelnemers te vergoten door clusters aan te trekken: Samenwerkingsverband van Staalbedrijven, Kantoren cluster (interesses zullen in Q4 gemeten worden en in Q1-2020 leiden tot de opzet van een nieuw MEA-cluster). In augustus zijn de 8 zorginstellingen die in 2017 een MEA-convenant gesloten hebben uitgenodigd voor een MEA-Zorg-bijeenkomst. Doel is dit cluster Zorg op korte termijn (vóór 2020) weer te activeren (hun wens) en door periodieke kennissessies te verbinden met de actualiteiten rond energiebesparing & duurzame opwek. Consequentie van vraag om relevante kennissessies per cluster zou betekenen, dat we de MEA-Industrie pijler omvormen tot MEA-Grootzakelijk, waarbinnen de 3 clusters Industrie, Kantoren en Zorg specifiek worden geservicet. Deze aanpassing wordt in Q3 besproken;
- kennissessies: op 24 september vindt de 3^e kennissessie van 2019 plaats en tweede helft november zal de 4^e en laatste kennissessie van 2019 plaatsvinden. In Q3 en Q4 van dit jaar zullen tevens 2 specifieke sessies gepland worden voor Zorg en voor Steelport;
- proposities: de lijst van 7 proposities is tijdens de 1:1-gesprekken met de deelnemende bedrijven gedeeld. Er lijkt naast de in september uitgewerkte 'perslucht' en 'PV' propositie een grote voorkeur voor 1) Meten = Weten, 2) energie & CO₂-workshops en - in mindere mate - een 'energiegedragsverandering-leaflet'. Bovenstaande proposities worden per Q1 uitgewerkt en ingevoerd. Naast een goede update rond LED is er over een breed front interesse in het thema 'kantoor Label C-verplichting', waar ieder industrieel bedrijf met een kantoor groter dan 100m² per januari 2023 mee te maken krijgt.

Actielijn MKB**2019 gerealiseerd:**

- plan van aanpak MKB is in ontwikkeling.

Nog te realiseren 2019:

- september 2019: Plan van Aanpak MKB gereed; de belangenorganisaties worden hierbij betrokken.

3. Impactanalyses

2019 gerealiseerd:

- onderzoek naar kansen voor een aardgasvrij Maastricht gestart. Onderdeel van dit onderzoek zijn onder meer een haalbaarheidsstudie naar alternatieven voor aardgas (restwarmte, omgevingswarmte (water, lucht en bodem) groen gas in Maastrichtse wijken en het schetsen van wijkprofielen;
- voortzetting onderzoek naar een aardgasvrije binnenstad door uitbreiding bestaand binnenstedelijk warmtenet;
- pilot Aardgasvrij Nazareth Noord opgestart. Doel is om samen met de woningbouwcorporaties de mogelijkheden om Nazareth Noord van het aardgas af te koppelen te verkennen;
- onderzoek van Motivaction naar kansen energietransitie op buurtniveau is afgerond;
- verduurzaming gemeentelijk vastgoed: de lijst met panden waarvoor in 2017 een plan is opgesteld is geanalyseerd en geactualiseerd;
- groenstructuurplan is opgenomen als integraal onderdeel van de Ontwerp Omgevingsvisie.

Nog te realiseren 2019:

- continuering van bovenstaande onderzoeken; start van onderzoeken in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES);
- aanvullend op het onderzoek van Motivaction wordt gestart met een doelgroepenonderzoek in 3 wijken van Maastricht. Hiermee krijgen we inzicht in de motivaties, weerstanden en overtuigingen ten aanzien van energietransitie in Maastricht (tevens 0-meting);
- verduurzaming gemeentelijk vastgoed: de bestaande lijst van 47 objecten krijgt een update en wordt uitgebreid met maatwerkrapporten van nog eens 53 objecten. Deze uiteindelijke lijst bevat dan de kernvoorraad van de gemeente Maastricht;
- verduurzaming gemeentelijk vastgoed: in een pilot worden 10 gemeentelijke panden onderzocht naar kansen voor energiebesparing en energiezuinig gedrag;
- verduurzaming gemeentelijk wagenpark: test mogelijkheden HVO brandstof;
- MKB: inventarisatie t.b.v. kanskaart bestaande bouw voor doelgroepen Horeca, Evenementen & Kantoren;
- elektrische mobiliteit: snellaadvoorziening locatiekeuze.

Bijlage 4

Services en diensten

<p>Enexishuis Limburg: de plek om de plek om te bezoeken als je thuis wilt verduurzamen, maar niet goed weet waar je het beste kunt beginnen Ontwikkeld i.s.m. Enexis, Provincie Limburg, gemeente Maastricht</p>	<p>www.enexishuis.nl/limburg</p>
<p>Energiebesparing, duurzame energie en huishoudens in Limburg: actuele informatie over subsidies, tips, inspiratie, gemeentelijke regelingen Ontwikkeld door Gemeente Maastricht ism alle limburgse gemeenten, Provincie Limburg</p>	<p>https://www.nieuweenergieinlimburg.nl</p>
<p>Zonatlas is hét zonne-energie platform van Nederland. De zonne-energie opbrengst van het dak wordt berekend. Gemeente Maastricht neemt deel aan zonatlas</p>	<p>www.zonatlas.nl</p>
<p>Deze website helpt om monumenten energiezuinig, milieuvriendelijk en comfortabel te maken Ontwikkeld ism Groene Grachten en gemeente Maastricht</p>	<p>www.degroenemenukaart.nl/maastricht</p>
<p>De gemeente Maastricht biedt haar inwoners de gelegenheid om deel te nemen aan PlusJeHuis Maastricht. Wilt u uw huis verduurzamen, en dus een hoger energielabel, door bijvoorbeeld het aanbrengen van isolatie, dubbel- of driedubbelglas, zonnepanelen of een zonneboiler? Maar weet u niet hoe u dat moet organiseren of financieren? Dan is dit project de ideale oplossing voor u! Gemeente Maastricht ism Volta</p>	<p>www.voltalimburg.nl/energie-besparen/plusjehuis/maastricht</p>
<p>Een energiecoach komt bij u thuis. Op basis van dat bezoek, uw behoeftes, uw woning (met eventueel de bouwtekeningen erbij) en uw laatste energie(jaar)nota maakt hij of zij een adviesrapport op maat, speciaal voor uw woning. Gemeente Maastricht ism CNME Maastricht</p>	<p>cnme.nl/projecten/energiecoaches</p>
<p>De VvE-energiebalie is er voor Maastrichtse Verenigingen van Eigenaren (VvE) die zich oriënteren op de verduurzaming van hun gebouw. Wordt programmatisch ondersteund met o.a. workshops, cursussen Interreg NWE ACE retrofitting, gemeente Maastricht en 5 andere Europese steden en o.a. Universiteit van Maastricht</p>	<p>www.gemeentemaastricht.nl/wonen-en-verhuizen/vve-balie</p>
<p>Eco-Schools is hét wereldwijde programma om leerlingen te stimuleren tot duurzaam denken en doen. De school kan het internationale keurmerk voor duurzame scholen behalen: de Groene Vlag. Gemeente Maastricht ism CNME en Ecoschools</p>	<p>www.eco-schools.nl</p>
<p>Particulieren die elektrisch rijden kunnen een openbaar laadpunt aanvragen om op loopafstand hun auto op te laden. Gemeente Maastricht ism diverse gemeenten, Provincie Limburg en Brabant</p>	<p>https://www.gemeentemaastricht.nl/product/oplaadpunt-elektrische-auto/</p>

